

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSDIREKTIV 2005/89/EF

2010/EØS/38/11

av 18. januar 2006

om tiltak for å fremme forsyningssikkerhet for elektrisk kraft og infrastrukturinvesteringer(*)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 95,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité⁽¹⁾,

etter samråd med Regionkomiteen,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽²⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/54/EF av 26. juni 2003 om felles regler for det indre marked for elektrisk kraft⁽³⁾ er et svært viktig bidrag til gjennomføringen av det indre marked for elektrisk kraft. Å sikre en høy grad av forsyningssikkerhet for elektrisk kraft er en grunnleggende forutsetning for at det indre marked skal fungere på en tilfredsstillende måte, og nevnte direktiv gir medlemsstatene muligheten til å pålegge elektrisitetsforetakene forpliktelser til å yte offentlige tjenester, blant annet med hensyn til forsyningssikkerhet. De nevnte forpliktelsene til å yte offentlige tjenester bør beskrives så nøyaktig og presist som mulig, og bør ikke føre til at det skapes mer produksjonskapasitet enn det som er nødvendig for å hindre unødige avbrudd i distribusjonen av elektrisk kraft til sluttbrukere.
- 2) Etterspørsel etter elektrisk kraft beregnes vanligvis for en mellomlang periode på grunnlag av oversikter som operatører av overføringsnett, eller andre kvalifiserte organisasjoner, utarbeider på anmodning fra en medlemsstat.
- 3) Et konkurransebasert felles marked for elektrisk kraft i EU forutsetter at politikken for forsyningssikkerhet for elektrisk kraft er basert på åpenhet og likebehandling, i samsvar med markedets krav. Mangelen på en slik

politikk i de enkelte medlemsstater, eller betydelige forskjeller i medlemsstatenes politikk, kan føre til konkurransevridning. Fastsettelse av klart definerte oppgaver og ansvarsområder for vedkommende myndigheter samt for medlemsstatene selv og alle relevante markedsdeltakere er derfor avgjørende for å ivareta forsyningssikkerheten for elektrisk kraft og sikre det indre markeds virkemåte, samtidig som det fører til at det ikke skapes hindringer for nye markedsdeltakere, som f.eks. selskaper som produserer eller leverer elektrisk kraft i en medlemsstat, og som nylig har startet virksomhet i denne medlemsstaten, og at det ikke skapes vridninger i det indre markedet for elektrisk kraft eller betydelige vanskeligheter for markedsdeltakerne, herunder selskaper med små markedsandeler, som f.eks. produsenter eller leverandører med en svært liten andel av det aktuelle fellesskapsmarkedet.

- 4) I europaparlaments- og rådsvedtak nr. 1229/2003/EF⁽⁴⁾ fastsettes en rekke retningslinjer for Fellesskapets politikk om transeuropeiske energinett. I europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1228/2003 av 26. juni 2003 om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene⁽⁵⁾ fastsettes blant annet alminnelige prinsipper og nærmere regler for håndtering av overbelastning.
- 5) Ved fremming av elektrisk kraft fra fornybare energikilder må det, dersom det er nødvendig av tekniske årsaker, sørges for tilhørende reservekapasitet for å opprettholde nettets pålitelighet og sikkerhet.
- 6) For å oppfylle Fellesskapets miljøforpliktelser og for å redusere Fellesskapets avhengighet av importert energi er det viktig å ta hensyn til de langsiktige virkningene av vekst i etterspørselen etter elektrisk kraft.
- 7) Samarbeid mellom nasjonale operatører av overføringsnett i spørsmål om nettsikkerhet, herunder fastsettelse av overføringskapasitet, framskaffing av informasjon og nettmøllering er avgjørende for utviklingen av et velfungerende indre marked og kan forbedres ytterligere. Mangel på samordning med hensyn til nettsikkerhet hindrer utviklingen av like konkurransevilkår.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 33 av 4.2.2006, s. 22, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 49/2007 av 8. juni 2007 om endring av EØS-avtalens vedlegg IV (Energi), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 48, 11.10.2007, s. 5.

⁽¹⁾ EUT C 120 av 20.5.2005, s. 119.

⁽²⁾ Europaparlamentsuttalelse av 5. juli 2005 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 1. desember 2005.

⁽³⁾ EUT L 176 av 15.7.2003, s. 37. Direktivet sist endret ved rådsdirektiv 2004/85/EF (EUT L 236 av 7.7.2004, s. 10).

⁽⁴⁾ EUT L 176 av 15.7.2003, s. 11.

⁽⁵⁾ EUT L 176 av 15.7.2003, s. 1. Forordningen sist endret ved rådsforordning (EF) nr. 1223/2004 (EUT L 233 av 2.7.2004, s. 3).

- 8) Hovedhensikten med de relevante tekniske reglene og rekommandasjonene, som f.eks. de som finnes i driftshåndboken til UCTE (Union for the Coordination of Transmission of Electricity), lignende regler og rekommandasjoner utviklet av Nordel, regelsamlingen for det baltiske nettet samt de som er utviklet for nettene til Det forente Kongerike og Irland, er å støtte den tekniske driften av samkjøringsnettet, for på den måten å bidra til å oppfylle kravet om kontinuerlig nettdrift i tilfelle av systemfeil i ett eller flere punkter i nettet og å gjøre kostnadene ved å rette opp slike forsyningsavbrudd så små som mulig.
- 9) Operatører av overførings- og distribusjonsnett bør pålegges å holde et høyt servicenivå til slutt kunder med hensyn til avbruddenes hyppighet og varighet.
- 10) Eventuelle tiltak for å sikre at passende reservekapasitet for produksjon opprettholdes, bør være markedsbaserte og sikre likebehandling og kan omfatte tiltak som f.eks. avtalefestede garantier og ordninger og frivillige eller obligatoriske kapasitetsreserver. Tiltakene kan også utvides til å omfatte andre likebehandlingsinstrumenter, som f.eks. betaling for kapasitet.
- 11) For å sikre at relevante forhåndsopplysninger er tilgjengelige bør medlemsstatene offentliggjøre hvilke tiltak de har truffet for å opprettholde en balanse mellom tilbud og etterspørsel hos faktiske og potensielle investorer på produksjonsområdet, og hos elektrisitetsforbrukerne.
- 12) Med forbehold for traktatens artikkel 86, 87 og 88 er det viktig at medlemsstatene fastsetter en entydig, hensiktsmessig og stabil ramme som vil fremme forsyningsikkerheten for elektrisk kraft og bidra til investeringer i produksjonskapasitet og teknikker for styring av etterspørselen. Det er også viktig å treffe hensiktsmessige tiltak for å sikre rammeregler som oppmuntrer til investering i nye overføringslinjer, særlig mellom medlemsstatene.
- 13) Det europeiske råd ble på sitt møte i Barcelona 15. og 16. mars 2002 enige om et nivå på samkjøringen mellom medlemsstatene. Lave samkjøringsnivåer fører til fragmentering av markedet og hindrer utviklingen av konkurranse. Tilstrekkelig fysisk samkjøringskapasitet, over landegrensene eller ikke, er et avgjørende, men ikke tilstrekkelig, vilkår for en effektiv konkurranse. Av hensyn til sluttkundene bør det være en rimelig balanse i forholdet mellom mulige fordelere og kostnader ved nye samkjøringsprosjekter.
- 14) Det er viktig å bestemme hvor store de største tilgjengelige overføringskapasitetene kan være uten at kravene til sikker nettdrift brytes, og det er også viktig å sikre full åpenhet om framgangsmåten for beregning og tildeling av kapasitet i overføringssystemet. På denne måten vil det være mulig å utnytte eksisterende kapasitet på en bedre måte slik at det ikke gis feil signaler om knapphet til markedet, noe som vil bidra til utviklingen av et konkurransedyktig indre marked, som beskrevet i direktiv 2003/54/EF.
- 15) Operatører av overførings- og distribusjonsnett trenger hensiktsmessige og stabile rammeregler for sine investeringer, samt for vedlikehold og fornyelse av nettene.
- 16) I henhold til artikkel 4 i direktiv 2003/54/EF skal medlemsstatene overvåke, og utarbeide en rapport om, forsyningsikkerheten for elektrisk kraft. Rapporten bør omfatte relevante faktorer for forsyningsikkerheten på kort, mellomlang og lang sikt, herunder planene til operatører av overføringsnett om å investere i nettet. I forbindelse med utarbeidningen av en slik rapport forventes det at medlemsstatene viser til opplysninger og vurderinger som operatørene av overføringsnett, både enkeltvis og i fellesskap, allerede har sammenstilt, også på europeisk plan.
- 17) Medlemsstatene bør sikre en effektiv gjennomføring av dette direktiv.
- 18) Ettersom målene for det foreslåtte tiltak, som er å sikre forsyningen av elektrisk kraft på grunnlag av rettfærdig konkurranse og opprettelsen av et velfungerende indre marked for elektrisk kraft, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor på grunn av tiltakets omfang og virkninger bedre kan nås på fellesskapsplan, kan Fellesskapet treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsett i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsett i nevnte artikkel går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå disse målene —

VEDTATT DETTE DIREKTIV:*Artikkel 1***Virkeområde**

1. I dette direktiv fastsettes tiltak med sikte på å fremme forsyningsikkerheten for elektrisk kraft for å sikre at det indre marked for elektrisk kraft fungerer på en tilfredsstillende måte og for å sikre:

- et tilstrekkelig nivå på produksjonskapasiteten,
 - en tilstrekkelig balanse mellom tilbud og etterspørsel,
- og

c) et hensiktsmessig samkjøringsnivå mellom medlemsstatene med sikte på utvikling av det indre marked.

2. Ved direktivet fastsettes en ramme som medlemsstatene skal benytte til å fastsette en politikk for forsyningssikkerhet for elektrisk kraft basert på åpenhet, stabilitet og likebehandling som er forenlig med kravene til et konkurransebasert indre marked for elektrisk kraft.

Artikkel 2

Definisjoner

I dette direktiv får definisjonene i artikkel 2 i direktiv 2003/54/EF anvendelse. I tillegg menes med:

- a) «reguleringsmyndighet» medlemsstatenes reguleringsmyndigheter, utpekt i samsvar med artikkel 23 i direktiv 2003/54/EF,
- b) «forsyningssikkerhet for elektrisk kraft» elektrisitetsnettets evne til å forsyne sluttkundene med elektrisk kraft, som fastsatt i dette direktiv,
- c) «driftssikkerhet i nettet» kontinuerlig drift av overførings- og eventuelt distribusjonsnettet under forutsigbare betingelser,
- d) «balanse mellom tilbud og etterspørsel» dekning av forbrukernes forventede etterspørsel etter elektrisk kraft, uten at det er nødvendig å innføre tiltak for å redusere forbruket.

Artikkel 3

Alminnelige bestemmelser

1. Medlemsstatene skal sikre en høy grad av forsyningssikkerhet for elektrisk kraft ved å treffe de nødvendige tiltak for å fremme et stabilt investeringsklima og ved å definere oppgaver og ansvarsområder for vedkommende myndigheter, herunder reguleringsmyndighetene der det er relevant, samt alle berørte markedsdeltakere, og ved å offentliggjøre opplysninger om dette. De berørte markedsdeltakerne omfatter blant annet operatører av overførings- og distribusjonsnett, produsenter av elektrisk kraft, leverandører og sluttkunder.

2. Når medlemsstatene gjennomfører tiltakene nevnt i nr. 1, skal de ta hensyn til:

- a) betydningen av å sikre kontinuitet i forsyningen av elektrisk kraft,
- b) betydningen av oversiktlige og stabile rammeregler,

c) det indre marked og mulighetene for samarbeid over landegrensene med hensyn til forsyningssikkerhet for elektrisk kraft,

d) behovet for regelmessig vedlikehold og eventuelt fornyelse av overførings- og distribusjonsnettene for å opprettholde nettytelsen,

e) betydningen av å sikre korrekt gjennomføring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/77/EF av 27. september 2001 om fremjing av elektrisitet som er produsert fra fornybare energikjelder i den indre elektrisitetsmarknaden⁽¹⁾ og europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/8/EF av 11. februar 2004 om fremming av kraftvarme basert på etterspørsel etter nyttbar varme på det indre marked for energi⁽²⁾, i den grad direktivenes bestemmelser omhandler forsyningssikkerhet for elektrisk kraft,

f) behovet for å sikre tilstrekkelig reservekapasitet for overføring og produksjon til å sikre stabil drift,

og

g) betydningen av å oppmuntre til etablering av likvide engrosmarkeder.

3. Ved gjennomføring av tiltakene nevnt i nr. 1, kan medlemsstatene også ta hensyn til:

a) graden av mangfold innenfor produksjon av elektrisk kraft på nasjonalt eller relevant regionalt plan,

b) betydningen av å redusere de langsiktige virkningene av en økning i etterspørselen etter elektrisk kraft,

c) betydningen av å oppmuntre til energieffektivitet og til å innføre ny teknologi, særlig teknologi for styring av etterspørselen, fornybar energi og distribuert produksjon,

og

d) betydningen av å fjerne administrative hindringer for investeringer i infrastruktur og produksjonskapasitet.

4. Medlemsstatene skal sørge for at alle tiltak som vedtas i samsvar med dette direktiv, sikrer likebehandling og ikke påfører markedsdeltakerne, herunder nye markedsdeltakere og selskaper med små markedsandeler, urimelige belastninger. Før de vedtar tiltakene skal medlemsstatene også ta hensyn til tiltakenes virkning på sluttkundenes elektrisitetskostnader.

⁽¹⁾ EFT L 283 av 27.10.2001, s. 33. Direktivet endret ved tiltrædelsesakten av 2003.

⁽²⁾ EUT L 52 av 21.2.2004, s. 50.

5. Ved sikring av et hensiktsmessig nivå på samkjøringen mellom medlemsstatene, som nevnt i artikkel 1 nr. 1 bokstav c), skal det tas særlig hensyn til:

- a) hver medlemsstats spesielle geografiske situasjon,
 - b) opprettholdelse av en rimelig balanse mellom kostnadene ved bygging av nye forbindelsesledninger og fordelene for sluttkundene,
- og
- c) å sikre at eksisterende forbindelsesledninger utnyttes så effektivt som mulig.

Artikkel 4

Driftssikkerhet i nettet

- 1. a) Medlemsstatene eller vedkommende myndigheter skal sørge for at operatørene av overføringsnett fastsetter minstekrav og -forpliktelser med hensyn til nettsikkerhet.

Før de fastsetter slike krav og forpliktelser skal de rådspørre de relevante aktørene i de land det foretas samkjøring med,

- b) uavhengig av bokstav a) første ledd kan medlemsstatene kreve at operatørene av overføringsnett framlegger slike krav og forpliktelser for vedkommende myndighet for godkjenning,
- c) medlemsstatene skal sørge for at operatørene av overførings- og eventuelt distribusjonsnett oppfyller minstekravene og -forpliktelsene med hensyn til nettsikkerhet,
- d) medlemsstatene skal kreve at operatørene av overføringsnett opprettholder et passende nivå for driftssikkerheten i nettet.

Operatørene av overføringsnett skal derfor opprettholde et passende nivå på reservekapasiteten for teknisk overføring for å sikre driftssikkerheten i nettet, og samarbeide med de berørte operatørene av overføringsnett som de er koplet sammen med.

Nivået på de forutsigbare betingelsene som sikkerheten skal opprettholdes under, er definert i reglene om driftssikkerhet i nettet,

- e) medlemsstatene skal særlig sørge for at operatører av sammenkoblede overførings- og eventuelt distribusjonsnett utveksler opplysninger som gjelder driften av nettene, til rett tid og på en effektiv måte i tråd med minstekravene til driften. De samme kravene får, dersom det er aktuelt, anvendelse på operatører av overførings- og distribusjonsnett som er koplet sammen med nettoperatører utenfor Fellesskapet.

2. Medlemsstatene eller vedkommende myndigheter skal sørge for at operatørene av overførings- og eventuelt distribusjonsnett fastsetter og oppfyller ytelsesmål for levering og nettsikkerhet. Disse målene skal godkjennes av medlemsstatene eller vedkommende myndigheter, som også skal overvåke gjennomføringen av dem. Målene skal være objektive, oversiktlige og sikre likebehandling, og skal offentliggjøres.

3. Når medlemsstatene treffer tiltakene nevnt i artikkel 24 i direktiv 2003/54/EF og i artikkel 6 i forordning (EF) nr. 1228/2003, skal de ikke gjøre forskjell på avtaler på tvers av landegrensene og nasjonale avtaler.

4. Medlemsstatene skal sørge for at redusert levering i nødssituasjoner skal baseres på forhåndsdefinerte kriterier med hensyn til håndtering av ubalanser fra operatørene av overføringsnettens side. Eventuelle beskyttelseiltak skal treffes i nært samarbeid med andre relevante operatører av overføringsnett, samtidig som relevante bilaterale avtaler, herunder avtaler om utveksling av opplysninger, overholdes.

Artikkel 5

Opprettholdelse av balanse mellom tilbud og etterspørsel

1. Medlemsstatene skal treffe hensiktsmessige tiltak for å opprettholde en balanse mellom etterspørselen etter elektrisk kraft og tilgjengelig produksjonskapasitet.

Medlemsstatene skal særlig:

- a) med forbehold for særskilte krav fra små isolerte nettsystemer, oppmuntre til at det opprettes en ramme for engrosmarkeder som gir egnede prissignaler for produksjon og forbruk,
- b) pålegge operatørene av overføringsnett å ha et passende nivå av reservekapasitet for produksjon tilgjengelig for balanseringsformål, og/eller å treffe tilsvarende markedsbaserte tiltak.

2. Med forbehold for traktatens artikkel 87 og 88 kan medlemsstatene også treffe ytterligere tiltak, herunder, men ikke begrenset til, følgende:

- a) innføre bestemmelser for å fremme utvikling av ny produksjonskapasitet og nye produksjonsselskapers inntreden i markedet,

- b) fjerne hindringer for bruk av avtaler som kan avbrytes,
- c) fjerne hindringer for inngåelse av avtaler med varierende lengde for både produsenter og kunder,
- d) oppmuntre til at det innføres teknologi for sanntidsstyring av etterspørsel, som f.eks. avanserte målesystemer,
- e) oppmuntre til energiøkonomiseringstiltak,
- f) benytte anbudsprosedyrer eller alle andre tilsvarende framgangsmåter med hensyn til innsyn og likebehandling i samsvar med artikkel 7 nr. 1) i direktiv 2003/54/EF.

3. Medlemsstatene skal offentliggjøre tiltakene som skal treffes i henhold til denne artikkel, og sørge for størst mulig videreformidling.

Artikkel 6

Nettinvestering

1. Medlemsstatene skal fastsette rammeregler med sikte på å:

- a) gi investerings signaler til både operatører av overføringsnett og operatører av distribusjonsnett om å utvikle sine nett for å møte forventet etterspørsel fra markedet,

og

- b) lette vedlikehold og, om nødvendig, fornyelse av nettene.

2. Med forbehold for forordning (EF) nr. 1228/2003 kan medlemsstatene åpne for kommersielle investeringer i samkjøringsnett.

Medlemsstatene skal sørge for at beslutninger om investeringer i samkjøringsnett tas i nært samarbeid mellom de berørte operatører av overføringsnett.

Artikkel 7

Rapportering

1. Medlemsstatene skal sørge for at det i rapporten nevnt i artikkel 4 i direktiv 2003/54/EF vurderes i hvilken grad elektrisitetsnettet generelt er egnet til å dekke nåværende og forventet etterspørsel etter elektrisk kraft, og at rapporten også omfatter:

- a) driftssikkerhet i nettet,
- b) forventet balanse mellom tilbud og etterspørsel i den neste femårsperioden,
- c) utsiktene for forsynings sikkerheten for elektrisk kraft i et tidsrom på mellom fem og 15 år fra rapportens dato,

og

- d) investeringsplaner som operatørene av overføringsnett, og enhver annen part som de kjenner til, har for de neste fem kalenderårene eller mer med hensyn til levering av samkjøringskapasitet over landegrensene.

2. Medlemsstatene eller vedkommende myndigheter skal utarbeide rapporten i nært samarbeid med operatørene av overføringsnett. Operatørene av overføringsnett skal, dersom det er hensiktsmessig, rådføre seg med nettoperatører i nabolandene.

3. I avsnittet i rapporten som omhandler planer om investeringer i samkjøringsnett som nevnt i nr. 1 bokstav d), skal det tas hensyn til:

- a) prinsippene for håndtering av overbelastning, i henhold til forordning (EF) nr. 1228/2003,

- b) eksisterende og planlagte overføringslinjer,

- c) forventede mønstre i produksjon, forsyning, samt handel og forbruk på tvers av landegrensene, som gjør det mulig å styre etterspørselen,

og

- d) regionale, nasjonale og europeiske mål for bærekraftig utvikling, herunder prosjekter som utgjør en del av de prioriterte prosjektene fastsatt i vedlegg I til vedtak nr. 1229/2003/EF.

Medlemsstatene skal sørge for at operatører av overføringsnett framlegger opplysninger om investeringsplaner de, eller enhver annen part de kjenner til, har med hensyn til levering av samkjøringskapasitet over landegrensene.

Medlemsstatene kan også kreve at operatører av overføringsnett skal framlegge opplysninger om investeringer med hensyn til bygging av interne linjer som i vesentlig grad påvirker samkjøringen over landegrensene.

4. Medlemsstatene eller vedkommende myndigheter skal sørge for at de nødvendige midler for å lette tilgangen til de relevante data stilles til rådighet for operatørene av overføringsnett og/eller de vedkommende myndighetene, der dette er nødvendig for å gjennomføre denne oppgaven.

Fortrolige opplysninger skal ikke videreformidles.

5. På grunnlag av opplysningene nevnt i nr. 1 bokstav d) fra vedkommende myndigheter, skal Kommissjonen rapportere til medlemsstatene, vedkommende myndigheter og Gruppen av europeiske reguleringsmyndigheter for elektrisk kraft og gass, som ble opprettet ved kommisjonsbeslutning 2003/796/EF⁽¹⁾, om de planlagte investeringene og hvordan de bidrar til å nå målene fastsatt i artikkel 1 nr. 1.

Denne rapporten kan kombineres med rapporten nevnt i artikkel 28 nr. 1) bokstav c) i direktiv 2003/54/EF, og skal offentliggjøres.

Artikkel 8

Innarbeiding i nasjonal lovgivning

1. Medlemsstatene skal innen 24. februar 2008 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart underrette Kommissjonen om dette.

Disse bestemmelsene skal, når de vedtas av medlemsstatene, inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

2. Medlemsstatene skal senest 1. desember 2007 oversende Kommissjonen teksten til de internrettslige bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler.

Artikkel 9

Rapportering

Kommissjonen skal overvåke og vurdere anvendelsen av dette direktiv, og oversende en framdriftsrapport til Europaparlamentet og Rådet innen 24. februar 2010.

Artikkel 10

Ikrafttredelse

Dette direktiv trer i kraft den 20. dag etter at det er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 11

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Strasbourg, 18. januar 2006.

For Europaparlamentet

J. BORRELL FONTELLES

President

For Rådet

H. WINKLER

Formann

⁽¹⁾ EUT L 296 av 14.11.2003, s. 34.